

Radicale vernieuwing zorg

Ondersteund door

Energieke aftrap Waarde-vol Onderwijs Leiden

Geplaatst op 27 september 2018

In de eerste week van oktober begint een groep studenten uit Leiden en omgeving met een uniek opleidingstraject voor zorg en welzijn. Op 25 september hadden ze hun introductiedag. "We gaan een aantal leuke dingen doen samen!"

Een zonnige dinsdagochtend. In een lokaal van mboRijnland aan de Breetstraat in Leiden verzamelen zich iets voor 10.00 uur 51 studenten: 46 vrouwen en 5 mannen, in leeftijd variërend van achttien tot en met zestig jaar. Zij willen graag aan de slag als Helpende Z&W, Verzorgende IG/medewerker Maatschappelijke Zorg (MZ) of MBO-Verpleegkundige/MZ en hebben zich ingeschreven voor het vernieuwende praktijk-leertraject dat ActiVite, DSV|verzorgd leven en Topaz samen met mboRijnland lanceren. Nieuwsgierig blikken de studenten om zich heen. Ze schudden handen, krijgen koffie, zoeken een stoel in de zaal. Ook een groep docenten, praktijkopleiders en studieloopbaanbegeleiders van het mbo is aanwezig om kennis te maken. Dan trapt dagvoorzitter Aart Eliens van Eliens Advisering het programma af. Hij zet meteen de toon: "Vandaag gaan we een aantal leuke dingen doen met elkaar!", kondigt hij enthousiast aan.

Aansluiten bij waarde(n)

Daar is geen woord van gelogen. De ochtend begint met een kort [filmpje](#) waarin Marthijn Laterveer, coördinator bij [LOC Zeggenschap in zorg](#), uitlegt dat de zorg vooral om mensen zou moeten draaien en niet om systemen of regels. Hij vertelt dat een groep van zo'n vijftig verpleeghuizen er al druk mee bezig is om regels kritisch te bevragen en meer af te stemmen op bij de waarde(n) van bewoners, hun naasten en de eigen medewerkers. Dat doen ze binnen de beweging [Radicale Vernieuwing Verpleeghuiszorg](#), van regels naar relaties (RVV). Marthijn is blij dat nu drie Leidse zorgorganisaties en mboRijnland aansluiten om onder de naam Radicale Vernieuwing – Waarde-vol Onderwijs ook zorg- en welzijnopleidingen te gaan hervormen.

Regels en rebellen

Daarna is het woord aan Eva van Zelm, projectleider 'Van regels naar relaties' bij [Topaz](#). Eva stelt dat belangrijk is om te kijken wanneer regels wél handig zijn en wanneer niet. Ze geeft enkele voorbeelden. Zo is de regel dat we wachten voor een rood stoplicht bijvoorbeeld handig. Of dat bewoners hun medicatie krijgen op een bepaald tijdstip. "Met dat soort regels ga je niet flikflooien!", stelt ze. "Maar vaak wordt de logica van regels toegepast op situaties die zich daar helemaal niet voor lenen. Heb je bijvoorbeeld weleens geprobeerd een kind op te voeden volgens een protocol?"

Ook in zorgorganisaties zijn lang niet alle regels nuttig. Eva roept de studenten op om het te melden als ze een regel niet behulpzaam vinden: "Wees niet te gehoorzaam, want dan houd je onzinnige regels in stand. Wees een rebel!" Tegelijkertijd leidt het loslaten van regels, het eens op een andere manier doen, ook tot onzekerheid. Dat geldt in de verpleeghuizen, maar zeker ook bij dit vernieuwende praktijk-leertraject, dat nog een beetje een werk-in-uitvoering is. "Onzekerheid voelt meestal niet comfortabel", zegt Eva, die zichzelf in zo'n onzekere situatie soms vergelijkt met een dobberend stuk wrakhout. "Maar je kunt juist dan heel veel leren!", is haar ervaring. Ter inspiratie deelt ze aan alle deelnemers drijfhoutjes uit.

Vanuit het hart

Dan is het woord aan Mieke Hollander van Zorg4Effect, samen met Aart Eliens en de zorgorganisaties initiatiefnemer van het project Radicale Vernieuwing – Waarde-vol Onderwijs. Ze benadrukt hoe belangrijk het is om uit te gaan van je eigen-wijsheid. "Radical vernieuwing draait om werken vanuit je hart en daarbij je handen en je hoofd te gebruiken. Geen mens gaat voor z'n plezier in een verpleeghuis wonen. Maar we kunnen wel proberen om mensen ook in hun laatste levensfase nog veel moois te bieden, vanuit

ons hart. Dat is wat jullie tijdens de opleiding gaan leren. Het is mooi dat de zorgorganisaties, mboRijnland en ook het zorgkantoor elkaar hebben gevonden om samen deze uitdaging aan te gaan.”

De nieuw vormgegeven opleidingen zullen regelmatig worden geëvalueerd: wat gaat al goed, wat kan misschien nog beter, in hoeverre komen de verwachtingen die studenten aan het begin van hun studie hebben uit? “We willen jullie ervaringen graag al vanaf het begin in kaart brengen”, zegt Aart Eliens. Daarom wordt de studenten gevraagd om na de lunch alvast een eerste vragenlijst in te vullen.

Leren door ervaren

Dan is het tijd voor een koffiepauze en vervolgens gaan de studenten ‘leren door beleven’, onder leiding van Jan van der Hammen en Jacqueline Vergeer van [Ervarea](#). In korte sketches spelen zij situaties uit die zich kunnen voordoen in de ouderenzorg en vragen ze studenten erop te reageren of mee te denken. Verder laten ze studenten in tweetallen zelf verschillende oefeningen doen, waarbij studenten bijvoorbeeld ervaren hoe ze onder stress terugvallen op oude patronen – net zoals bewoners dat doen. Of hoe ze snel in de ‘zorgmodus’ schieten en de bewoner (te) veel uit handen nemen. Ook laten ze zien dat het altijd puzzelen is, bij iedere bewoner, elke dag opnieuw. “Er is geen aanpak die altijd bij iedereen werkt. De afstemming op de ander is essentieel en je gevoel is daarbij je instrument”, aldus Jacqueline.

Het is inmiddels 12.30 uur en de studenten en docenten verplaatsen zich naar de kantine voor een lekkere lunch. Daarna volgt tot slot de kennismaking met studieloopbaanbegeleiders Ada Hoogendoorn en Astrid Molenaar en krijgen de studenten een rondleiding door het gebouw. En dan zijn ze helemaal klaar om de week erop echt te beginnen met hun opleiding!

Tekst: Femke van den Berg (Bureau Bisontekst). Beeld: mboRijnland.

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Onderzoek](#), [Vernieuwing onderwijs](#), [Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs®](#)

Trefwoorden: [mboRijnland](#), [Onderwijs](#), [Topaz](#), [Van regels naar relaties](#), [Waarde-vol onderwijs Leiden](#)